

ХАГ – У Палати мира у Хагу у понедељак и у уторак своје ставове о легалности једностране декларације о независности Косова изнеће три водеће светске силе и чланице Савета безбедносати Уједињених нација - Кина, Русија и САД.

У прилог очувања територијаног интегритета и суверенитета Србије пред 15 судија Међународног суда правде (МСП) сутра - петог дана расправе, говориће представник Кине, док ће САД и Русија суочити аргументе за и против сецесије Косова у уторак.

Друге две сталне чланице Савета безбедности - Велика Британија и Француска ће у току идуће седмице говорити у прилог косовске независности.

Кина, која ће сутра први пут учествовати у расправи поводом саветодавног мишљења МСП, у писаном поднеску суду оценила је да резолуција 1244 „представља политички и правни основ за решавање статуса Косова”.

Најмногољуднија држава на свету подсећа да је резолуција уредила „политичко решавање косовског случаја, експлицитно указујући својим одредбама да је сврха њеног доношења давање Косову суштинске аутономије унутар граница СРЈ”.

Резолуција, такође, на неколико места потврђује суверенитет СРЈ, наводи се у поднеску Кине, написаном на осам страна.

Кина подсећа да је један од основних принципа међународног права принцип територијалног интегритета и суверенитета и да се на њега ослањају сви други принципи.

Тај принцип, како се наводи, потврђен је много пута кроз одлуке УН и других међународних и регионалних организација, мултилатералне и билатералне конвенције, као и кроз праксу међународних судова и арбитража.

Кина је подсетила да је принцип самоопредељења народа строго ограничен и применљив само у одређеним ситуацијама колонијалне владавине, или стране окупације.

Та земља је указала да је питање права на самоопредељење другачије природе од такозваног права на сецесију, које никада није признато у међународном праву и увек је било третирано као противно принципима међународне заједнице и поретка.

Русија је у писаном поднеску оценила да једнострана декларација о независности Косова није у сагласности са Резолуцијом 1244 која гарантује територијални интегритет СРЈ и предвиђа да се коначни статус Косова може решити споразумом, односно договором две стране, искључујући могућност решења статуса једностраним потезом.

„Привремене институције Косова установељене су на основу Резолуције 1244 и дужне су да поштују њене одредбе, а проглашење независности Косова било је далеко изван њихових овлашћења”, упозорила је Русија у поднеску написаном на 43 стране.

Једнострана декларација о независности Косова није у сагласности са међународним правом јер оно, изван колонијалног контекста, према ставу Русије, дозвољава отцепљење једног дела државе само у случају самоопредељења народа у изузетно екстремним ситуацијама када тај народ изложен континуираном и тешком угњетавању (тлачењу) које угрожава његов опстанак.

Популација Косова није стекла право на сецесију према наведеном основу ни у периоду 1991-1992, нити 1999. године, наводи се у закључцима поднекса Русије и наглашава да никакве екстремне ситуације нису постојале ни до 2008. године, посебно што популација Косова није искусила било који вид угњетавања.

Са друге стране, САД су у писаном поднеску од 50 страница оцениле да је сецесија Косова у сагласности са међународним правом и Резолуцијом 1244.

Поред осталог, Америка подсећа МСП да је она пре више од 200 година „завршила са репресивном колонијалном историјом и прогласила независност”.

„Та декларација независности је омогућила стварање нове нације, зачала слободу, изродила идеју да су сви људи рођени једнаки и постала „звезда водиља” свим слободољубивим народима, икад”, наводи се у америчком поднеску.

Не нарушавајући реалност косовског проглашења независности, коју је без сумње подржао народ Косова, како наводи Америка, суд би допринео суштинском унапређењу међународног права и постизању сврхе Резолуције 1244, а то је успостављање и одржавање међународног мира и безбедности.

САД подсећају да су многе државе чланице УН признале независност Косова, као и свих 109 чланова ММФ-а и Светске банке, и истичу напоре власти у Приштини да успоставе јаке институције и обезбеде нормалан живот свих грађана, укључујући спрску и све друге заједнице које живе на Косову.

Према тумачењу Америке, питањем Генералне скупштине УН „да ли је декларација о независности Косова коју су издале припремене власти у Приштини сагласна са међународним правом” тражи се само саветодавно мишљење о легалности тог акта, а не савет суда да ли државе треба да признају Косово као независну државу, или да ли су законите активности УНМИК-а које су довеле до проглашења независности, као и да ли је Косово данас држава.

„Србија је наговестила да ће мишљење суда бити од суштинског значаја за државе када буду доносиле одлуку да ли да признају Косово као независну државу”, што је, сматрају САД, „тешко спојиво са ставом спрских власти да Косово неће признати ни по коју цену, па чак и да мишљење суда буде у корист Приштине”.

Поред тога, Америка тврди да се принцип поштовања територијалног интегритета тиче односа између држава, „а не акција недржавних субјеката унутар ње”.

Демократски изабрани представници народа прогласили су у миру независност Косова и ниједан од чланова Савета безбедности није упоребио своја овлашћења да то спречи, или измени, подсећа се у америчком поднеску.

Српска делегација, с амбашадором Србије у Паризу Душаном Батаковићем на челу, поручила је првог дана заседања да једнострана декларација о независности Косова представља изазов Светској организацији (УН) и њеном ауторитету, а нарочито њеној способности да убудуће делује на остварењу једног од својих основних начела - одржању мира и безбедности.

Такође је изразила очекивање да ће суд своје саветодавно мишљење засновати искључиво на међународном праву, независно од политичких консидација и односа моћи између појединих држава, као и да неће дозволити урушавање основних принципа на којима је заснован међународни поредак - суверетитет и територијални интегритет држава, али и спремност за повратак преговарачком столу.

С друге стране, делегација из Приштине, са Скендером Хисенијем на челу, бранила је сецесију Косова тврдњом да је једнострана декларација о независности „воља косовског народа”, одбацујући било какву могућност за отварање нових преговора о статусу.

После окончања јавне седнице која траје до 11. децембра, 15 судија МСП проучиће и вагати изнете аргументе и већином гласова, како се очекује половином идуће године, донети саветодавно мишљење о легалности сецесије Косова.

Из МСП су поручили да ће, иако 15 судија долазе из различитих окружења и да би могло да буде различитих погледа у вези са овим питањем, коначно усвојени став представљати став суда у целини.

Једнострано проглашену независност Косова до сада су признале 63 од 192 државе чланице УН.

(Танјуг)

